

CURIERUL JUDICIAR

ZIAR SĂPTĂMÂNAL

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — PRACTICĂ

A DEVER SI LUMINA

JUSTITIE SI LIBERTATE

DIRECTOR: PETRE BORS

PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an . . . . . 30 Lei

Pe 6 luni . . . . . 16 »

Pe 3 luni . . . . . 8 »

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă portul

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REPRODUCȚIA INTERZISĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

No. 5, CALEA RAHOVEI, No. 5

Un număr vechi 2 Lei

A V I S

Redacțiunea și Administrațiunea acestui ziar s'au mutat definitiv în Calea Rahovei No. 5, vis-a-vis de Palatul de Justiție la Tipografia «Codreanu & Săvoiu».

Orî ce corespondență și plăți, rugăm a ni se face la această nouă adresă, pe numele D-lui CODREANU, redactor-proprietar și administrator al ziarului.

Domnii abonați cari 'și au schimbat domiciliul, cu ocazia Sf. Gheorghe, sunt rugați să bine-voiască a ne face cunoscut noua d-lor adresă către Administrație prin o carte poștală, pentru a nu suferi ast-fel întreruperi în primirea ziarului.

Administrația.

S U M A R

LEGEA MINELOR de D. Ghebapci.

Jurisprudența Română :

Inalta Curte de Casație secția I: *Teodor C. Zanlis* cu *Primăria Severin*.

Idem secția II: *Mihail, Niculae Șerban și Grigore Cantacuzino* (proces verbal).

Curtea de Apel din Iași secția I: *Alexandrina Bejan* (interdicția Bejan).

Tribunalul Botoșani: *Hermann Gross cu Maer Faerstein*. — (cu o adnotație de **L. E. Galu**)

LEGEA MINELOR

Proiectul de lege asupra minelor a ridicat nemulțumiri, cari s'au manifestat prin presă, broșuri și întruniri publice. Legea a fost aprig combătută atât în Cameră cât și în Senat; cu toate acestea, ea a fost votată; și acum, după ce discuțiunile s'au terminat, s'ar putea, fără a fi cine-va bănuit de parțialitate, examina legea din următoarele puncte de vedere: 1) al constituționalității orî neconstituționalității; 2) al necesității ei, adică al aflării

unor substanțe minerale în cantități mari înăuntrul pământului și al foloaselor ce ar produce extrăgându-le; 3) al modului ei de întocmire; și 4) al drepturilor proprietarilor solului.

Înainte însă de a intra în studiul acestei materii care a dat mult de lucru economiștilor politici, juriconsulților și bărbaților politici, găsim nemerit să expun părerile exprimate în Corpurile legiuitoare cu ocaziunea discutării acestei legi.

Între discursurile cele mai importante și mai complete ce s'au pronunțat au fost două: al d-lui An. Stolojan, și al d-lui Mărzescu, dându-se în-doita lor competență și autoritate: ca bărbați politici și ca juriști.

Vom examina mai întâi discursul d-lui Stolojan, pronunțat în Camera deputaților, în ședința de la 10 și 11 Aprilie. El cuprinde două părți: întâia, considerațiuni generale; și a doua, partea curat juridică.

Oratorul se întreabă mai întâi dacă e trebuință de o lege asupra minelor. Răspunde: Da, căci se desparte proprietatea suprafeței de a subfeței, se regulează raporturile dintre proprietar și concesionar, dintre două mine învecinate, și se prevăd reguli pentru exploatare și se iaă măsuri de siguranță.

D. Stolojan, demonstrează ce mare înfrurire poate avea, asupra proprietății și a productivității minei, o lege bine sau rău întocmită, aducând ca exemplu Prusia, țara, în care exploatarea minelor are cel mai îndepărtat trecut, și Franța. S'a constatat că, în Prusia, producțiunea s'a urcat treptat cu îmbunătățirea legii minelor în sensul libertății industriale; că de unde, între anii 1835 și 1844, producțiunea mijlocie era de 25 milioane

la 1870, în urma modificărilor aduse legilor anterioare, s'a urcat la 270 milioane.

În Franța, din cauză că era mărginită durata exploatarei pentru concesionari, producțiunea a fost mică, ba chiar s'a adus ruina multor mine.

Cum trebuie întocmită o lege asupra minelor, spre a aduce foloase, se întrebă oratorul? D-sa arată că trebuie să se țină seamă: de *legislațiunea generală a țării și de situațiunea ei economică*, sprijinindu-se întru aceasta și pe autoritatea d-lui Aguilon, profesor la școala de mine din Paris.

În țera noastră ne-având capitaluri mari, lipsind spiritul de asociațiune, în întreprinderi mari și nesigure, se va recurge la capitaluri străine. Sunt cunoscute stăruințele conservatorilor întru a atrage pe străini și capitalurile lor, și din aceasta ei își fac o laudă pentru partidul lor, aruncând hulă asupra adversarilor lor politici, cari nu prea vroesc aceasta.

D. Stolojan face deosebirea între procurarea capitalurilor prin împrumuturi de stat de care are trebuință o țară săracă, între încurajarea industriei prin capitaluri streine, și și între pierderea proprietății rurale, prin trecerea moșiilor din mânele românilor în acelea ale străinilor. D-sa arată cum, sub guvernul liberal, s'a început facerea împrumuturilor de la străini pentru construirea drumurilor de fier și altele, cum tot, sub guvernul liberal, s'a făcut legea pentru încurajarea industriei, acordându-se avantagiile străinilor, înlesnindu-le și naturalizarea, dar fără a se periclita proprietatea rurală, ea este a românilor și lor să le rămână.

Oratorul arată pentru ce constituianții n'a în-găduit străinilor să dobândească proprietatea rurală; el arată că atât în societățile antice, cât și în cele moderne, cel ce a avut proprietatea, a avut și puterea; și că pierderea uneia aduce neapărat pierderea celei l'alte: Români pierzând moșia strămoșească, și acesta încăpând pe mâna străinilor, lesne se va pierde și puterea.

Avem cel puțin neapărata trebuință de străini spre a colonisa satele noastre cu densesi?

Nici decum, răspunde oratorul. Drept dovadă invoacă fapte din istorie, culese din scrierea în-vățatului Roscher, vestitul profesor de la Lipsca: „Cu toate acestea istoria ne arată, că cea mai mare parte din aceste colonisări, introduse dintr'o țară prea înaintată în o țară înapoiată, ca să servească aci de model, nu au prosperat. De obiceiuit

se vedea lăncezind, exigind continuu subvențiunii și neparvenind a eși la lumină de cât în generațiunea următoare, după ce au adoptat obiceiurile și metodele de exploatațiune ale nouii lor patrii. Ast-fel se întemplă cu colonia elvețianilor și a cultivatorilor renani așezate sub ministerul lui Olavidés, în Sierra-Morena, și care nu a isbit cu desăvârșire, din pricina incompatibilității cu obiceiurile, temperamentul și vechile rutine ale Spaniei. Exemplul Olandezilor, oamenilor din Palatinat și Salsbourg, cari emigrară în Prusia sub domnia marelui Elector și a lui Frédéric Guillaume I, se recomandă atențiunei ca și încercările lipsite de variațiune în cultura grâului în Danemarca și stabilirea neisbutită de coloni din Palatinat în Jutland. Coloni germani în Rusia, relativ la agricultură au copiat de la Ruși, mai mult de cât aceștia de la densesi. Se menționăm și exemplul Germanilor atrași în provinciile baltice de proprietari instruiți, ca să introducă un sistem de cultură mai artificială, și cari după ce s'au ruinat, se întoarseră ca cerșetori în patria lor, nu fără să fi adus mari pagube autorilor chiar a acestor speculațiunii.

După ce oratorul, cu fapte culese din istoria popoarelor, dovedește că proprietatea stă în strînsă legătură cu puterea, se întrebă: este vre-o cauză bine cuvintată ca să dăm o părticică din moșia noastră străinilor, și cu aceasta să știrbim puterea noastră? La afirmarea membrilor din partidul conservator: că noi, țară săracă, înapoiată în agricultură, industrie și cultură, avem nevoie de străini, de capitalurile lor, de aptitudinile și de superioritatea lor culturală, eminentul orator răspunde victorios cu experiența făcută de alte popoare: Că nicăeri asemenea coloniști n'a adus vre-un folos, dar a plictisit pe naționali și i-a exasperat cu pretențiuni.

Venind la capitalurile străine de care avem nevoie, arată că străinii, nu vor angaja capitalurile lor, din cauza vițiosității legii, care limitează exploatatorului, durata concesiunii ¹⁾. În adevăr, în exploatarea unei mine se angajă capitaluri mari, se fac cheltueli însemnate, fără siguranța că va scoate capitalurile virite în mine de cât poate în un timp îndepărtat, dând ca exemplu, ruinarea multor societăți ce s'au succedat în exploatarea acelorași mine de cărbuni

1) Același reproș s'a făcut legii din 1876 din Franța: o limitare în durata concesiunilor părea nedreaptă întru cât ridica exploatatorilor posibilitatea de a amortisa capitalurile lor, (Dictionnaire de l'Economie Politique, Mines, par Alfred Renouard.

și fer, și tocmai acum aceste mine au prosperat.

Cum ați crede că în niște întreprinderi așa de nesigure, capitalistul, care nu devine proprietar al minei, să ia lucrarea pe un timp mărginit?

Limitarea duratei concesiunii cum și neingăduirea exploatatorului întru a deveni proprietar al minei, mai are și o altă urmare: ea aduce ruina minei, căci concesionarul va căuta să exploateze cât de mult, și în un mod puțin costisitor, fără a se îngriji să ia măsuri care să nu micșoreze materialele minerale sau să facă pe viitor imposibilă exploatarea minei. D-l Stolojan critică cu drept cuvânt legea care este confuză și lasă atât pe proprietar, cât și pe concesionar în o nesiguranță asupra terenului de suprafață trebuitor pentru întreținerea și exploatarea minei și pe care concesionarul este obligat a 'l plăti cu un preț îndoit de valoarea locurilor învecinate; însă cum concesionarul, în cas de a fi străin, nu dobândește proprietatea plătită de el, ce se întâmplă în cas de a se expropria acea suprafață? Cine va lua despăgubirea?) Proprietarul? Dar el a primit prețul îndoit al valorii locului; Concesionarul? Dar el n'a putut deveni proprietar.

Înainte de a atinge partea juridică oratorul arată nedestoinicia statului de a exploata în regie minele, care nu este și nu poate fi bun gospodar, necum neguțător.

Trecând la partea juridică a legii, oratorul demonstrează că, prin codul civil, art. 491, s'a stabilit și recunoscut proprietarului solului, un drept de proprietate și asupra sub solului, putând face ori-ce săpături și trage ori-ce foloase din ele.

Din discuțiunile urmate cu ocaziunea votării atât a art. 552 cod. civ., cât și cu ocaziunea discuțiunii legii minelor din 1810 ¹⁾, și mai ales din cuvintele lui Napoleon pe care le reproduce, legiuitorul a înțeles că mina face parte din proprietatea suprafeței; deci ea aparține proprietarului și acesta nu poate fi privat de dinsa.

Articolul 491 coprinde o restricțiune, întocmai ca aceea din art. 552 cod. Napoleon: „afară de modificățiunile privitoare la mine.”

Legile privitoare la mine erau două articole din Reg. Org., art. 178—179, și 165. Dispozițiunea această finală confirmă articolele din Reg. Org., fără a se băga în seamă că dispozițiunile din art. 178, 179 al Reg. Org. din Valahia se deosebea

de acel al Moldovei, art. 165, și că în urma uniunii țărilor, aveam o aceeași legislație. Dispozițiunea aceasta în codicile franceze avea înțeles și se putea aplica, căci în Franța exista o lege asupra minelor din 1791 pentru întreaga țară.

La noi însă cari am avut două legislații deosebite, partea finală este contrară dreptului public intern și inaplicabilă. De aceea cu drept cuvânt D-l Stolojan a zis că dispozițiunile din reg. org. relative la mine nu mai există și că au fost abrogate prin Constituțiune.

După ce a stabilit acestea, oratorul arată că, după art. 19 din Constituțiune, nimeni nu poate fi expropriat de cât numai pentru cauză de utilitate publică. Și fiind-că tot prin Constituțiune s'a definit și s'a arătat în mod limitativ ce se înțelege prin utilitate publică, enumerând *comunicarea, salubritatea publică și apărarea țerei*, necuprinzând în această enumerare și minele, constituțiunii au arătat în deajuns că proprietatea nu poate fi atinsă în afară de casurile arătate.

Dacă s'ar presupune că este o scăpare din vedere, această presupunere cată a fi înlăturată prin aceea că, Constituțiunea menține legile și regulamentele din legiuirile vechi, cu privire la aliinare, la deschidere de străzi.

După ce, în acest chip a dovedit că proprietatea nu se poate expropria pentru exploatarea minelor, căci s'ar viola Constituțiunea, vine să demonstreze că proprietatea de sub sol aparține proprietarului solului.

Oratorul se servește în aceasta de definițiunea proprietății date de codul civil, de părerile jurisconsultilor și de jurisprudență, și ajunge la concluziunea că prin legea minelor se calcă Constituțiunea țerei și se atinge dreptul de proprietate, care este baza ori-cărei societăți bine organizate. D-sa mai arată că inițiativa privată nu lipsește și că dacă s'ar face comparație între diferitele dispozițiuni a legii care se referă la indemnizarea proprietarului, cu condițiile din un contract intervenit între un particular D-l Schiller cu o societate, se va vedea că aceste din urmă sunt mult mai avantajoase pentru proprietar.

Am expus pe scurt argumentele produse în contra legii minelor pentru a arăta că barbații noștri politici, recunoscând un lucru: importanța legii minelor, au fost, în discursurile pronunțate, la înălțimea subiectului.

¹⁾ Sediința din 8 Aprilie 1809 și din 3 Ianuarie 1810.

²⁾ Reg. Org. a Moldovei,

Iată ce se spunea în expunerea de motive a legii minelor din Belgia, 2 Maiu 1857: „Exploatarea minelor este una din cele mai însemnate ramuri al averei publice; ea se leagă cu prosperitatea stabilimentelor noastre industriale și aproape cu toate interesele.“

Tot cu ocasiunea discuțiunii legii minelor D-l Alexandre Gendebien zicea: „Nu e o lege mai importantă de cât aceea care se află în desbaterea acestei Camere.“

La noi însemnătatea era și mai mare, căci prin legea minelor s'a atins Constituția, care declară propri-tatea sacră și inviolabilă.

Terminând vom închee ast-fel: partea juridică este complect tratată și face onoare unui bărbat care de mai mult timp a părăsit baroul.

De asemenea partea I-a a discursului este de o valoare netăgăduită, mai ales că dovedește aproape până la evidență că ast-fel cum e croită legea, nu'și ajunge scopul urmărit, adică să atragă capitaluri străine.

Discursul D-lui Stolojan se deosibește de alte discursuri ținute în Cameră: D-sa nu avansează o idee, nu face o afirmare, fără ca ele să fie sprijinite pe fapte istorice, pe rezultatele dobândite în alte țări, pe autoritățile oamenilor celor mai competenți.

Cele ce am spus mai sus se pot lesne verifica, comparându-se cu cele-l'alte discursuri, cum și cu discursurile pronunțate în Camera din Belgia, cu ocazia votării legii minelor din 2 Maiu 1857, publicate în două volume de Chicora.¹⁾

D. Chebapci

INALTA CURTE DE CASAȚIE, SECȚIA I

Audiența de 24 Martie 1895

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Teodor C. Zanlis cu Primăria urbei Severin

Legea maximului. — Dacă această lege interzice depozitele de băuturi spirtoase și de coloniale împrejur orașelor mari, și în ce rază.

Legea maximului. — Ce scop are. — Cum se încasează taxele prevădute în această lege. — După ce lege se judecă contravențiunile la legea maximului.

După art. 8 din legea maximului din 1894, depozitele de băuturi spirtoase și coloniale sunt interzise într'o rază de 10 kilometri împrejurul orașelor mari din țară.

2) Legea maximului având de obiect a procura comunelor mijloace pentru acoperirea cheltuelilor de cari au nevoie, rămâne învederat că taxele impuse

asupra obiectelor menționate într'ênsa, au a fi încasate în folosul acelor comune, iar modul de percepere și constatare al acelor taxe au să se facă conform legii de constatarea, perceperea și urmărirea taxelor comunale.

De aci rezultă că veri-ce contravențiune la legea maximului, se va pedepsi conform legii de constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale, lege care între alte penalități, prevede și confiscarea mărfurilor.

Decisiunea No. 171/95. — Respins ca nefondat recursul făcut de Teodor C. Zanlis contra sentinței trib. Mehedinți, secția I, din 15 Noiembrie 1894*.)

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier D. Hănțescu.

S'au ascultat: d-l V. Lascăr, avocatul recurentului Teodor C. Zanlis în desvoltarea motivelor de casare și d-l Disescu, avocatul intimatului Primăria urbei Severin, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra mijlocului II de casare.

*Violarea art. 8 legea maximului combinat cu art. 8 din legea pentru constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale și art. 166 din legea vămilor și esces de putere de oare-ce primării nu au drept de confiscare de cât în cas de contrabandă, iar nu în cas de înființare de depozite într'o rază mai mare de 10 kilometri în jurul orașului.

Având în vedere sentința supusă recursului prin care se confirmă procesul verbal dresat de inspectorul veniturilor comunei Severin și aprobat de primarul respectiv prin care s'a confiscat recurentului o cantitate de spirt rafinat și alte mărfuri găsite în prăvălia și locuința sa, pentru cari nu plătitise taxele conform legii maximului.

Considerând că după dispozițiunile art. 8 din legea maximului din anul 1894, depozitele de băuturi spirtoase și coloniale sunt interzise într'o rază de 10 kilometri împrejurul orașelor mari din țară, între care se găsește menționat și orașul Severin, iar prin art. 8 din legea pentru constatarea și perceperea veniturilor comunale se prevede că până la înființarea unei legi speciale, care să stabilească penalitățile ce se vor aplica pentru contravențiuni, fraude și contrabande ce s'ar face cu mărfurile supuse la drepturi de accise și procedura de urmat în asemenea materie, se vor aplica dispozițiunile legii vamale;

Considerând că legea maximului a înd de obiect a procura comunelor mijloace pentru acoperirea cheltuelilor de care au nevoie rămâne învederat că taxele impuse asupra obiectelor menționate într'ênsa, au a fi încasate în folosul acelor comune, iar modul de percepere și constatare al acelor taxe au să se facă conform

1) Discussion de la Loi du 2 Mai 1857. Sur les Mines par L. C. A. Chicora, 3 vol, Bruxelles, 1858.

*) A se vedea această sentință publicată în ziarul nostru No. 11 din 12 Martie 1895.

legei de percepere a taxelor comunale, ceea-ce rezultă învederat din art. 4 al legii maximului ;

Considerând că aceasta fiind stabilit, este indiscutabil că veri-ce contravențiune la acea lege, are a fi pedepsită conform legii de constatare și percepere care între cele-alte penalități prevede și confiscarea mărfurilor;

Considerând, în specie că tribunalul constatând în fapt că recurentul a introdus diferite mărfuri în cantități mari în prăvălia și locuința sa înainte și după punerea în aplicare a legii maximului din 1894 fără a plăti taxele prevădute de acea lege, și fără a avea depoul afară din zona prevădută de lege, cu drept cuvânt a confirmat procesul verbal de contravențiune prin care se confiscă mărfurile găsite în depoul recurentului și pentru care nu a putut justifica plata taxelor legale;

Că așa fiind mijlocul invocat urmează a fi respins ca nefondat.

Asupra mijlocului I de casare.

«Violarea art 123 cod. pr. civ., de oare-ce sentința tribunalului, nu coprinde conclusiunile părților».

Considerând că din momentul ce se constată prin procesul verbal al sentinței supusă recursului, că recurentul a fost ascultat în susținerea și dezvoltarea motivelor de apel, din aceasta rezultă implicit că, densusul și-a dezvoltat cu acea ocaziune toate motivele ce și propusese a susține;

Că de alt-fel, fiind constant că densusul cu ocaziunea discutării procesului când s'a declarat divergența s'a menționat în procesul verbal toate mijloacele de nulitate ce a invocat, este evident că și după complectarea tribunalului pentru a judeca din nou afacerea, s'a invocat aceleași motive, de oare-ce în divergență, nu se putea propune și discuta alte mijloace noi;

Că așa fiind și acest mijloc urmează a fi respins ca nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

SECȚIUNEA II

Audiența de la 12 Aprilie 1895

Președinția d-lui C. E. SCHINA, Prim-Președinte

Mihail, Niculae, Șerban și Grigorie G. Cantacuzino

Cens electoral.—Ce a avut în vedere legiuitorul pentru a forma colegiul întâi de Cameră și Senat.—Dacă a avut în vedere numai pe proprietarii sau pe toți acei cari au un venit funciar sau un drept de uzufruct.—Dacă uzufructuarii pot beneficia, ca cens, de uzufruct, și în ce cas.—Cari uzufructuari pot beneficia de uzufruct ca cens. (Art. 3, 8, 12 și 14 legea electorală).

Legiuitorul, pentru a forma colegiul I de Cameră și Senat nu a avut în vedere de cât pe proprietarii de imobile rurale sau urbane, iar nici de cum pe aceia cari se bucură de un venit funciar sau un simplu drept de uzufruct asupra imobilelor.

Nu mai prin excepțiune uzufructuarii sunt chemați a vota în aceste colegii în două cazuri, anume limitate și specificate de legiuitor: atunci când este vorba de uzufruct legal, adică pe cât timp părintele se bucură de

uzufructul legal al imobilelor minorilor săi copii, și bărbatul de uzufructul imobilului dotal.

Decisiunea 269/95. — Respins ca neintemeiat apelul făcut de P. A. Antonescu și alții contra sentinței electorale No. 11/95 pronunțată de Tribunalul Prahova, Secția II.

În urma divergenței făcute, complectându-se Curtea conform art. 22 din legea sa organică.

S'a citit raportul făcut în cauză de D-l Consilier R. N. Opreanu.

S'a ascultat: D-l N. Davidescu, avocatul apelanților, în dezvoltarea motivelor de apel, și D-l C. Stoicescu, avocatul contestatorilor în combateri.

Curtea deliberând,

Având în vedere sentința apelată a trib. Prahova secția II cu No. 11 din 3 Martie 1895, prin care frații Neculae, Grigorie, Șerban și Mihail Gheorghe Cantacuzino, sunt șterși din colegiul I de Senat al Districtului Prahova pentru că nu îndeplinesc condițiunile cerute de art. 8 din legea electorală;

Având în vedere apelul interjectat la această Curte în contra acestei sentințe de către P. A. Antonescu, Gr. Moisescu și P. I. Kollinschi, cari susțin că susnumiții frați Cantacuzino au dobândit censul cerut de legea electorală în virtutea actului din 16 Ianuarie 1895 autenticat de Tribunal prin care Gheorghe Gr. Cantacuzino, constituie la fie-care din copii săi câte un venit funciar rural de 2000 lei ;

Având în vedere că prin acest act Gheorghe Gr. Cantacuzino, nu face de cât a asigura în moșia lui Buda din Districtul Prahova, un venit anual de 2000 lei la fie-care din copii săi, fără a constitui în favoarea lor vre-un drept de proprietate;

Având în vedere art. 3, 8 și 12 din legea electorală ;

Considerând că legiuitorul pentru a forma colegiul I de Cameră și de Senat, nu a avut în vedere de cât pe proprietarii de imobile rurale sau urbane, iar nici cum pe aceia care se bucură de un venit funciar sau au simplu drept de uzufruct asupra imobilelor ;

Că proba cea mai învederată în această privință este chiar textul art. 14 din legea electorală, după care uzufructuarii de imobile nu sunt chemați a vota în aceste colegii de cât prin excepțiune în două cazuri anume limitate și specificate de legiuitor, atunci când e vorba de un uzufruct legal, adică pe cât timp părintele se bucură de uzufructul legal al imobilelor minorilor săi copii și bărbatul de uzufructul imobilului dotal ;

Că deci în realitate legiuitorul ar fi permis orî căruî uzufructuar de imobile să voteze în colegiul I de Cameră și Senat sub condițiune numai de a avea censul legal, apoi dispozițiile art. 14 din legea electorală, ar fi fost inutile și fără înțeles, căci persoanele coprinse în acest articol adică uzufructuarii legali, ar fi deținut dreptul lor de vot, de la regula comună, și nu ar mai fi fost nevoie ca legiuitorul, să facă prin Art. 14 o

dispozițiune de favoare în privința lor, ceea-ce nu mai avea nici un înțeles ;

Considerând că aceasta fiind economia legii electorale și intențiunea legiuitorului, apoi, în speță, pe cât timp frații Cantacuzino nu au obținut de la părintele lor un drept de proprietate, ci numai un venit anual asigurat într'un imobil, cu drept cuvânt tribunalul de Prahova i-a șters dintre alegătorii colegiului I de Senat din acel district și deci apelul interjectat în contra sentinței tribunalului relativ la frații Cantacuzino, cată a se respinge ca neintemeint.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge apelul.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI, SECȚIA I

Ședința publică din 3 Martie 1895

Președenția D-lui D. GH. ROSETTI, Prim-Președinte

Alexandrina Bejan

DECISIUNEA NO. 43

Alienați.—Interdicțiune.—Dacă legea din 15 Decembrie 1894 asupra alienațiilor este menită a înlocui procedura de drept comun a interdicțiunei. — Care este scopul acestei legi.—Dacă există antinomiă între această lege și articolele din codul civil relative la interdicțiune. — Dacă după această lege se poate numi un administrator provisoriu alienatului, chiar când nu există cerere de interdicțiune.—Dacă acest administrator trebuie să fie neapărat soțul său și o persoană străină.

1) *Legea din 15 Decembrie 1894 «Asupra alienațiilor» nu este menită a înlocui procedura de drept comun a interdicțiunei din art. 435 și următorii din C. C., ci se mărginește pur și simplu a complecta o lacună care rezultă din faptul că, fără a se cere interdicția unui bolnav, se interna bolnavul într'o casă de sănătate, ani îndelungați, în dauna persoanei și averii sale.*

Art. 33 din legea alienațiilor prevede, când nu există o cerere de interdicțiune, numirea unui administrator provisoriu, care poate fi sau soțul alienatului, sau chiar o persoană streină.

Intre art. 33 din legea asupra alienațiilor și art. 452 din cod. civ. nu există nici o antinomiă, întru cât aceste două texte de lege nu vizează aceiași stare de lucruri.

2) *Legea asupra alienațiilor, independent și alături cu procedura interdicțiunei, cere-ca să se procedă la numirea unui administrator provisoriu, ori de câte ori este cine-va izolat într'o casă de sănătate, fără ca cei în drept să fi început sau să fi terminat procedura interdicțiunei.*

S'a citit apelul sentinței Trib. și alte lucrări din dosar. S'a ascultat d-l Ath. Gheorghiu, avocatul apelantei Alexandrina Bejan în susținerea apelului și d-l Procuror general M. Șuțu în conclusiuni.

Curtea deliberând :

Având în vedere apelul d-nei Alexandrina Bejan, îndreptat contra jurnalului No. 827 din 1895 prin care tribunalul Iași Secția I în baza legii alienațiilor din 15 Decembrie 1894, numește un administrator provisoriu,

pentru girarea afacerilor lui Gh. Bejan, până la însă-nătoșirea ori punerea sub interdicție a acestuia.

Având în vedere menționatul jurnal cu data de 1 Martie 1895, precum și lucrările din dosarul privitor pe Gh. Bejan, lucrări din care rezultă că interdicția acestuia a fost cerută, la 9 Ianuarie 1895 ; dar că la o asemenea cerere, d-na Alexandrina Bejan s'a opus sub cuvânt că Bejan, de și suferă de o boală mintală, totuși boala fiind curabilă nu ar fi cazul de a se pune pe numitul sub interdicțiune ; că mai apoi, față cu greutatea de a se constitui un consiliu de familie, care să ducă mai departe cererea de interdicțiune ; Primul-procuror al tribunalului Iași a cerut numirea unui administrator provisoriu până la însă-nătoșirea lui Gh. Bejan și că în fine acest administrator s'a numit de tribunal după o prealabilă consultare ad-hoc a consiliului de familie ; și

Având în vedere susținerile apelantei, întemeiată pe art. 452 c. civ. *«legea specială a alienațiilor și în special art. 33 din această lege neputând ridica soției dreptul ce i are de a fi tutore bărbatului său interzis.»*

Considerând că legea din 15 Decembrie 1894 „*asupra alienațiilor*“ nu e menită a înlocui procedura de drept comun a interdicțiunei din art. 435 și urm. din c. civ., ci se mărginește pur și simplu a complecta o lacună, care resulta pînă la acea dată din faptul, că fără a se proceda la o anume cerere de interdicție, se interna pe un bolnav în casa de sănătate, ani îndelungați în dauna și a persoanei și a averii bolnavului ; soțul ori soția persoanei alienate eludind sau paralizând cu scop, ori-ce cerere de interdicție din inițiativa familiei ; iar Procurorul față cu inacțiunea interesată ori complementă a soției sau a rudelor bolnavului neputând cere interdicția de cât la cas de nebunie cu furie.

Considerând că art. 33 din legea alienațiilor și anume pentru cazul când n'ar fi existând o declarare de interdicțiune, prevede numirea unui administrator provisoriu, care poate fi, soțul însuși a persoanei alienate, după cum poate fi și o persoană chiar străină ;

Că prin urmare în specia apelului de față, d-na Alexandrina Bejan, iutru cât nu e vorba de o cerere și declarare de interdicție propriu zisă, nu se poate prevala de dispozițiunile art. 452 c. civ., argumentând asupra deosebirei de text între acest articol și textul articolului frances 507 ;

Prin urmare doctrina și jurisprudența francesă, controversabile chiar când ar fi să le invoace, soția interdictului, fie mai ales pentru a face să figureze în consiliul de familie a soțului interdis. Incă o asemenea doctrină și jurisprudență, vedând procedura de drept comun a interdicțiunei, nu poate fi aplicabile legii speciale a alienațiilor, care, pentru o anumită stare de lucruri, îndreptățește pe Procuror să ceară trib numirea unui administrator provisoriu, fără a mai distinge imbecilitatea ori smintirea și nebunia cu furie, așa cum o face art. 437 cod. civ. ; iară după art. 33 al acestei legi speciale privitoare pe alienați, fiind absolut facultativ pentru trib. „*după recomandarea consiliului*

de familie" să numească ca administrator provisoriu, fie pe soția bolnavului, sau pe vre-una din rudele lui, fie chiar, ca în specie, pe o persoană străină;

Considerând în fine că pentru a fi antinomie între art. 33 din legiuirea specială privitoare la alienați și art. 452 Cod. Civ.; ar trebui ca ambe aceste articole să vizeze aceeași stare de lucruri, iar din art. 33 comb. cu art. 38 din menționata lege, rezultă din contra până la evidență, nu că legiuirea specială trimete la procedura de drept comun a interdicțiunii, ci că independent și chiar alături cu procedura interdicțiunii, legiuitorul din 1894 vrea să se procedă la numirea unui administrator provisoriu, ori de câte ori este cine-va izolat într-o casă de sănătate, fără ca cei în drept să fi început ori să fi terminat așa numita procedură a interdicțiunii;

Pentru aceste considerente redactate de d. Consilier Gh. Roiu, Curtea, în unire cu concluziunile d-lui Procuror-general, respinge apelul și confirmă jurnalul trib. Iași secția I No. 827 din 1 Martie 1895 prin care se numește administrator provisoriu pe d. Abgar Buicliu care se va conforma art. 35 din legea asupra alienaților.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI BOTOȘANI

Audiența de la 20 Martie 1895

Președinția d-lui M. I. CIULEI, Președinte

Herman Gros cu Maer Faerștain

SENTINȚA NO. 19

Cambia.— Acțiune cambială.— Dacă acțiunea cambială se perde prin neprotestarea cambiei de către posesorul ei.

Posesorul unei cambii nu pierde acțiunea cambială prin neprotestarea cambiei ajunsă la scadență și neplătită de debitor.

La 23 Ianuarie 1895, prin petițiunea înregistrată la No. 1110, d-l Herman Gross comerciant din Botoșani, a apelat cartea No. 28 din 10 Ianuarie 1895 prin care Judele de Pace No. 1 din Botoșani i respinge acțiunea comercială întentată contra lui Moses Faerștain, pentru plata sumei de 1490 lei derivată din două cambii.

La 10 Martie 1895, Tribunalul compus din d-nii președinte titular și d-l membru de ședință Ivașcu, au eșit divergențe de opinie asupra incidentului ridicat de apelantele prin d-l avocat Gr. M. Cerchez că acțiunea fiind cambială, Judecătorul de pace nu putea admite jurământul deferit de intimat reclamantului; fiind d-l președinte de opinie că acțiunea e cambială, și d-l membru contrar, pe motivele din considerentele de mai la vale.

Azi 20 Martie 1895, completându-se ședința cu d-l membru suplimentar.

În prezența apelantului asistat de același avocat d-l Gh. M. Cerchez și a intimatului Faerștain asistat de d-l avocat I. Nicolescu.

După citirea cărței și a tuturilor lucrărilor preurmăte.

D-l Cerchez espunând mijloacele apelului a susținut același incident că acțiunea derivând din neplata unor cambii, de și neprotestate la scadență, e cambială, că

în asemenea materie nu se pot opune de cât excepțiunile personale arătate la art. 349 cod. comer., și ca atare jurământul este inadmisibil, cerând admiterea apelului, reformarea cărței și condamnarea părâtului la plata sumei reclamată și cheltueli de judecată.

D-l Nicolescu a opus că *acțiunea e pornită în baza unor trate neprotestate, și așa fiind acțiunea nu mai e cambială*, că afacerea derivă de la construcțiunea unui imobil cu care ocazie Faerștain a dat ca garanție aceste trate; că asupra acestor trate Faerștain a răspuns lui Gross mai multe sume care sunt notate de însuși reclamantele în albumul său, dar pe care acesta nu le recunoaște, că toată procedura ordonată de judecător e admisibilă și fiind-că și în apel se poate repeta, cere a se numi un alt expert pentru verificarea scrierii din album, și martorii spre a proba că răspunderea sumelor din album, sunt notate de însuși acesta.

Tribunalul deliberând, și în majoritate

Având în vedere incidentul ridicat de intimatul în apel, prin care tinde a stabili că acțiunea cambială nu poate fi exercitată de posesorul cambiei, dacă nu a protestat-o la termen, și dar lipsa protestului închide și exercițiul acestei acțiuni. Intemeind această susținere pe dispozițiunile art. 331 cod. com.;

Ascultând debaterile urmate și motivele invocate de părți;

Având în vedere dispozițiunile art. 331 cod. comer. care determină chipul numai, prin care s'ar putea înlocui actul de protest atunci când n'a fost făcut în termen și conform regulilor stabilite în materie de proteste; arătând în același timp că: «nici un act altul, de cât acel arătat prin zisul text, nu poate să se înlocuiască protestul», și terminând cu frasa «spre a dovedi îndeplinirea actelor necesare pentru a conserva acțiunea cambială».

Din ultima frază al. V art. 331 cod. com., reese că acțiunea cambială nu se conservă față de posesorul cambiei de cât în cazul când cambia a fost protestată și că din contra se perde exercițiul acestei acțiuni când nu există protest?

Iată cestiunea de drept care cată a fi rezolvată pentru a admite sau respinge incidentul ridicat.

Credem că protestul nu este esențialmente cerut pentru ca posesorul cambiei să și conserve și exercite acțiunea cambială, și această părere o sprijinim pe următoarele argumente:

Din dispozițiunile art. 343 cod. com. reese că posesorul cambiei neplătită la scadență, poate să exercite acțiunea cambială, fie contra unora din obligații sau a unuia singur dintre ei, etc. Prin urmare acest text de lege nu vorbește de cât de scadența cambiei, și nu supune exercițiul acțiunii cambiale existenței protestului, când e vorba de posesorul cambiei. Din contra când exercițiul acestei acțiuni este supus existenței actului de protest, legiuitorul o spune expres prin articolele 341 și 345 cod. comer.; căci aceste articole prevăd cazuri excepționale, și a trebuit ca legiuitorul la cazuri excepționale, să facă excepțiunile cerute de interesele părților;

Că din întregul conținut al dispozițiilor în materie cambială se vede că legiuitorul a înconjurat aceste titluri cu garanții speciale, au căutat a înlătura ori-ce piedici care ar aduce întârzierea plăței și aceste toate în scopul de a le pune pe piciorul monedelor circulătoare; apoi cum se poate justifica piedica protestului în exercițiul acțiunii cambiale?

Dacă posesorul cambiei care nu a protestat în termen pierde exercițiul cambial, și cambia după cum susține intimatul, devine un efect comercial ordinar, apoi cum se face că legiuitorul prin art. 941 al. 2 menține față de cambia neprotestată prescripțiunea de 5 ani, și nu aceea de 30 ani, conform regulii comune? De sigur pentru că cambia din momentul nașterii sale, fiind conformă cu cerințele legii, și are tăria și produce efectele sale fără nevoie de protest, de cât în casurile anume cerute de legiuitor.

În definitiv dacă din dispozițiunile art. 941 cod. com. reese că acțiunile cambiale se stinge prin trecere de cinci ani de la scadență, fără să fie vorba de existența sau neexistența protestului, apoi implicit deducem că acțiunea cambială nu este supusă necesarmente existenței protestului, când e vorba de a se exercita de posesor contra emitentului, sau acceptantului. Că dar ea există fără protest, și este prescriptibilă în timp de cinci ani, căci dacă admitând părerea adversă că nu și are existența de cât prin protest, apoi ea nu se poate prescrie, căci neantul nu se prescrie.

Pe aceste cuvinte redactate de d. președinte, respinge incidentul și dă cuvântul părților în fond.

(ss) **M. I. Ciulei, G. M. Moisiu.**

D. membru de ședință a fost de părere a se respinge apelul pe următoarele motive:

Având în vedere în fapt că d. Herman Gross prin petițiunea adresată d-lui judecător de pace reclamă de la Faerștain plata sumei de 1500 lei în virtu'ea unor cambii cu data din 17 August 1893, neprotestate;

Având în vedere în drept că legea comercială atât prin avantajele ce legiuitorul crează în favoarea părților cât și prin restricțiunile ce aduce prin ea legilor ce administrează dreptul comun, formează ca atare o excepțiune la acest drept;

Având în vedere că legile excepționale sunt de strictă interpretare ast-fel că aplicațiunea lor nu poate avea loc de cât în casurile anume prevăzute de legiuitor;

Având în vedere că spre a evita ca aceste excepțiuni să nu devie o regulă care să leseze dreptul comun prin usul său abuzul ce s'ar face de ea, legiuitorul a determinat atât casurile în care aceste beneficii pot fi invocate cât și mijlocul prin care ele se pot conserva;

Având în vedere că beneficiile acordate de legiuitor în favoarea creditorului nu pot exista de cât când este vorba de cambie; iar după art. 321 c. com. ele nu se pot conserva de cât prin protestul ei la timp, care nu poate fi în nici un cas înlocuit, de cât prin actele acele anume prevăzute de el;

Având în vedere că față cu aceste dispozițiuni clare și precise ale legiuitorului, ori-ce argumentare în sensul contrar nu poate avea loc, de oare-ce nu părerile și

fantasiile scriitorilor, trebuie să conducă pe judecător în înalta lor misiune ca reprezentanți și apărători ai legii, ci legea însăși și acolo unde ea nu distinge, nimeni nu trebuie să facă distincțiune.

Având în vedere că cambia în virtutea căreia apelantele invoacă dispozițiunile art. 349 cod. com. nu a fost protestată conform cerințelor art. 331 cod. com. pentru conservarea avantajelor ce acel articol acordă posesorului cambiei.

Având în vedere că dispozițiunile art. 941 al. 2 din cod. comercial relativ la prescripțiunea acțiunii cambiale și la momentul de când începe a curge această prescripțiune ce se invoacă pentru susținerea inutilității protestului pentru conservarea acțiunii cambiale, ne fiind de cât efectul lărgirei sau restricțiunii ce legiuitorul aduce dreptului comun în materie comercială, ca atare argumentul tras din acest text nu poate avea nici o importanță juridică, de oare-ce nu prin efectele dispozițiilor legiuitorului să explică legea, ci prin motivul său spiritul care l'a condus în confecționarea ei, — ori după cum am văzut mai sus motivul legiuitorului în art. 331 cod. com. fiind grija ce avea de a nu se face abuz din privilegiile și beneficiile ce acordă cambielor în genere a restrâns aceste drepturi la existența protestului fără de care ele nu pot exista.

(ss) **I. Ivașcu.**

Opiniunea d-lui I. Ivașcu, membru de ședință, credem că este mai conformă cu textul legii, de cât opiniunea exprimată de majoritatea tribunalului, compusă din d. președinte Ciulei și de d. suplininte G. M. Moisiu.

În adevăr, art. 331 din codul comercial este lămurit și precis; după acest text de lege, „nici un act din partea posesorului nu poate să înlocuiască protestul spre a dovedi îndeplinirea actelor necesare pentru a conserva acțiunea cambială“. Or ce rezultă de aci?

Că numai protestul conservă posesorului cambiei acțiunea cambială.

„Cu toate acestea, continuă art. 331, protestul pentru lipsa de acceptare sau pentru lipsă de plată poate fi înlocuit, dacă posesorul consimte la aceasta, printr'o declarare datată și semnată de persoana care refuză de a accepta sau de a plăti. Această declarare trebuie să fie investită cu dată certă în termenul prescris pentru facerea protestului, sau cel mai târziu în cele 24 ore cari vor urma după expirarea acestui termen“.

Aceste cazuri excepționale, limitate de lege și înconjurate de formalități aproape identice cu ale protestului, arată și mai mult intențiunea legiuitorului de a face ca posesorul unei cambii să peardă beneficiul excepțional acțiunii cambiale când nu protestă la termen cambia, rămânând, în acest cas, a obține plata cambiei sale, pe calea dreptului comun.

Vom mai reveni asupra acestei chestiuni.

L. E. Galu.